

Товкач Є.Ф.

студент 2 курсу, групи ТЗНС-35м, ГЕФ

Орловська А.В.

студентка 2 курсу, групи ТЗНС-19м, ГЕФ

Науковий консультант, к.е.н., доцент Кірейцева Г.В.,

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний економічний розвиток здійснюється в умовах глобальної екологічної кризи, обумовленої антропогенними і техногенними чинниками. Вплив підприємницької діяльності на довкілля досягнув критичної точки, як наслідок екологічна криза може перетворитися на катастрофу світового масштабу, що визначає об'єктивну необхідність змістовного переосмислення взаємодії сучасних процесів виробництва та навколишнього природного середовища, а також обґрунтування нових підходів до еколого-економічного управління підприємствами. Одним із найважливіших чинників забезпечення переходу суспільства до моделі сталого розвитку є підвищення економіко-екологічної ефективності господарської діяльності країни та її регіонів. Перед економікою України стоїть завдання розбудови інституціональних засад та забезпечення раціонального природокористування з врахуванням еколого-економічних принципів.

Вивченням принципів еколого-економічного розвитку займалися такі науковці, як: Е. Коротков, Г. Швиданенко, О. Криворучкіна, Д. Матукова, А. Садеков, М. Петрушенко та інші. Принципи екологізації господарського розвитку у працях А. Садекова мають узагальнений характер і не дають чіткого розуміння інструментів щодо досягнення еколого-економічного розвитку підприємства. Тому, вважаємо за потрібне формування принципів еколого-економічного розвитку, адаптованих саме до рівня підприємства. Так, аналізуючи систему принципів Е. Короткова, можна відзначити її мотиваційно-стратегічну спрямованість, акцентування уваги на пріоритетності свідомості та відповідальності людського фактору, а також професіоналізму у вирішенні екологічних аспектів. У роботах М. Петрушенко, перевага надається розвитку системи мотиваційно-організаційних принципів, в першу чергу, організаційного спрямування. Деякі вчені більш комплексно підійшли до формування принципів, вони запропонували наступну систему принципів, враховуючи основні концептуальні орієнтири парадигми стійкого розвитку: пріоритетним є синергетичний принцип, що дозволяє розглядати проблему не в стаціонарному стані, а в динамічному розвитку. Синергія еколого-економічного розвитку підприємств полягає не тільки в зменшенні обсягів сплати за забруднення навколишнього природного середовища, а й максимально раціонального використання природної мінеральної сировини, що дозволить генерувати додаткові грошові потоки за рахунок комплексної переробки сировини. З цього витікає другий принцип – принцип результативності, що передбачає досягнення економічної ефективності при вирішенні екологічних питань. Результат діяльності – це є найважливіший мотиваційний інструмент. Наступним визначено принцип системності, що свідчить про комплексність підходу до еколого-економічного розвитку по всіх напрямках діяльності підприємств, що вимагають прийняття ефективних управлінських рішень. Динамічність зовнішнього середовища свідчить про необхідність стратегічної орієнтації еколого-економічного розвитку підприємств, що робить управління цим процесом безперервним, динамічним і дозволяє його реалізувати лише на комплексній основі. Принципи інтегрування запропоновані на підставі того, що в процесі управління саме узагальнення інформації є найпотужнішим джерелом, що генерує розвиток будь-яких процесів. Необхідність здійснення постійного моніторингу за станом навколишнього середовища для визначення його змін відповідно до змін масштабів виробничої-господарської діяльності підприємства дозволило виокремити принцип адаптивності. Чіткий розподіл обов'язків між суб'єктами управління задля виконання поставлених цілей та відповідний рівень знань стали основою для формування принципів відповідальності та компетентності.

Отже, формування принципів еколого-економічного розвитку підприємств передбачає вирішення таких питань: підвищення результативності діяльності та рівня конкурентоспроможності підприємства та зниження рівня здійснюваного негативного впливу на природне середовище, що дозволить зробити захист навколишнього природного середовища прибутковою складовою діяльності підприємств.